

ГЕРОЙЫН ПОДВИГШЕ ОГЕШ МОНДАЛТ

Черниговский область Репинский районын кечывалвел ужашыштыже, Днепрын шолла серыштыже, Неданчичи луман села уло. Кугу Отечественный сар пагытыште тудо селасе калык кокла гыч шуко партизан лектын. Нуно М.Н.Таранушенкон вуйлатыме соединенийште да подпольный группешто кредалыныт. Тысе вершорым тушман кид йымач 1943 ийыште утарыме. Тидын да Днепр гоч вончымо нерген иза-шольо шугар, памятник-влак шарныктат.

Ярамарий кундемыште шочын-кушшо марий ег Николай Павлович Павловын подвигшат Неданчичи села дене кылдалтын. Тудлан 1944 ий 15 январыште Совет Ушем Герой лумым пуымо.

СССР Верховный Совет Призидиумын Указше лекме деч вара ныл кече эртымеке, "Боевой призыв" красноармейский газет номер куан-дарен увертарен. "Днепрын Геройжо - Совет Союзын Геройжо-влакклан боевой салам!" вуймутан статьяште возымо:

"Днепрым вончымаште тудын геройло участникше-влак уло тунялан ончыктыныт: совет воин-влакын сеңымаш корныштым нимо чараклен огеш керт. Ме кызыт, фашист-влакым шалатен, ончыко каена. Тек Днепрын Геройжо мыланна пример лиеш".

Павлов икымше лу салтак-влак коклаш-те ончыко каен.

Лудмыж дене тушман чакнаш тунгалын. Гитлеровец-влакым поклен, Николай Павлов тушман траншей марте ик эн ончыч миен шуын да вашпижмаште штык да приклад дене немыч-влакым почкен, тыге тушманым эше чот лудыктен. Нимом ончыде, нунын деке 50 метр марте лишемын да пулемётшо гыч вулно йур дене тушманын радамжым шuemден.

Тылец вара кредалмаштат эреак ончыл радамаште лийын, боец-влакым тушман умбак контратактыш кынетлен, Днепрын касвел серыштыже налме плацдармым кумдандаш полшен".

Тыге кредалын Днепр гоч вончымо годым Николай Павлов. Мом шонен тунан марий рвезе? Шочмо мландым утарыме нерген, калык эрык илыш дене илыже манын. Шарналтен Николай Павлов рото командирын ача семын пуымо сугыныжым. Вуйшужы гыч лектын огыл Центральный фронтын Военный Советшын умжыж:

ПАВЛОВ

Николай Павлович

шылан благодарностыым увертарен. Шуко боец ден командирлан боевой наградым пуаш темленыт. Теве

Госпиталь гыч лекмеке, курс деч вара разведротыш логалын, вестдивизийыште кредалын. Кокымшо гана - Белоруссийым утарышаш верч кредалмаште нелын сусырген. Николай Павлов уэш госпитальыш логалын. Поезд луддымо пулемётчикым Новосибирск ола марте нангаен. Тушто пел идальк марте эмлалтын. Госпитальыштак Совет Союз Герой лумым пуымо нерген пален налын.

1944 ий. Гвардий сержант Н.П.Павлов Белоруссийым утарыме деч вара 15-ше гвардейский стрелковый дивизий дене пырля Восточный Пруссийыш толын лектын. Польшышто Гдыня, Данциг ола-влакым утарымаште лийын, Штеттиным штурмоватлен. Висла ден Одер энер-влакым вончен. Фронтовой корно пытаргышлан тудым Берлинын конден.

Сеңымашым лишемдышаш верч уло вийкуатшым, усталыкшым пуышо землякна армий гыч 1947 ийыште гына портылын. Тунам тудо 23 ияш лийын.

Н.П.Павлов тыныс ийлаште тюрло вере тюрло пашам ыштен: райцентрыште

дын Днепр энер верч кредалмыш нерген. Каласкален простан, чиялтыде, тюрлмаш шонен лудде, кузе тудо Днепр энер воктене служитлен. Тудо старший сержант лийын, подчиненийыште - 12 салтак: 5 узбек да молыжо руш. Узбек-влак шке йылмышт дене мутланеныт, а нуным Павлов нимом умылен огыл. Узбек-шамыч командирын мален колтымьжым веле вученыт: йур шумекышлы куржыныт, Днепр энер гоч вонченыт.

Эрдене пале лийын: 5 салтак уке. Павловлан каласеныт: "Тыйын кок корно - але кольмым нал да шугарым кунчо, але салтак-влакым монгеш портылт". Тудлан кок моклака сакрырым, кок ракетым, ужаргым да йошкаргым, котомкам да пырням пуэныт. Тудлан каласеныт: муат гын, ужар ракетым колто. Ракетым колтымеке, пале лийын, Павлов монгеш портылеш.

Павлов Николай Павлович нерген ватыжын, Татьяна Павловнан, ончык каласкалымыже.

Марием дене, Павлов Николай Павлович дене, сар деч вара 1948 ийыште ушнымо. Тудо сарыште чот сусырген толын. Госпитальыште кийымыж годым сусыр вереш шуки налын улмаш. "Сусыр верже тунар корштен огыл, кунар шуки кочмыжо корштен", - чон

Газеты ончыл странициштыже куд геройын картычкыштым веранденит, иктыштыже - гвардий сержант Николай Павлович Павлов.

Могай подвигым ыштен землякна? Тиде йодышлан 218-ше гвардейский стрелковый полк командир гвардий подполковник Бойцовын подписатлыме наградной лист вашешта.

"1943 ий 27 сентябрь йудым Днеприн касвел серыштыже тале бой каен. Тушман чот луйкален, - возымо наградной листыште Н.П.Павлов нерген. Десантан икымше пушым сер деч тораште огыл пудештше снарядын толкынжо кумык-тен шуэн. Шуй дагыт йушто вудышто, нолталме кидыште оружийым кучен, шке боевой йолташыже-влак дене пырля серышке ваткен. Парторгын шокшо мутшо да рото командирын кучык приказше почеш

"...Мезман фронтын войскаже Украин мландыште 100 утла километрым эртен. Тушто илыше калык эрык кечым садак вучен шуктен. Дивизий-влакын сенымаш дене ошкылмышт пелашна, авана, йочана-влакын шуймышкышт куаным шындарен.

Тушман лунчырген. Куатле наступлений уло фронт мучко кая. Тушман аралалташ йонан верым кычалеш, пенгыдемдалт шичнеже. Тидлан йонным пушман огыл!

Ошкылнам вияндаш, тушманым чарныде покташ да покташ!

Ончыко, йолташ-влак!"
77-ше гвардейский стрелковый дивизий 61-ше армийын соединенийже-влак кокла гыч Днеприм эн ончыч вончен. Форсирований чаткан да руж эртен. Сандене армийын Военный Советше дивизийын командир-жылан да личный состав-

тунам, 1943 ий 5 октябрьыште, гвардий сержант Н.П.Павловланат наградной листым возенгыт. Дивизий командир, гвардий генерал-майор В.С.Аскалепов, вара 9-ше гвардейский стрелковый корпус командир генерал-майор А.А.Борейко, тыгак 61-ше армийын командующийже гвардий генерал-лейтенант П.А.Белов полк командирын ойжо дене турсе келшенгыт. 1943 ий 12 октябрьыште наградной листыш шке кидшым Центральный фронтын командующийже, армий генерал К.К.Рокоссовский пыштен. Тыге 1944 ий 15 январьыште СССР Верховный Совет Призидиумын Указше лектын.

Совет Союз Герой лумым пуымо нерген Указ лекмешке, Н.П.Павлов кок гана сусырген. Ончыч - Днеприм вончымо да чапле подвигым ыштыме деч вара, энгер деч ятырлан торлымеке.

шам ыштен. райончыште да шке кундемысе сельсоветыште, Комсомольский чодыра пунктышто, "Совет" колхозышто... Сусыр-влак Геройын тазалыкшым койын лунчыртенгыт. Нылле ныл ийыш тошкалмеке, 1968 ий 8 майыште, Николай Павлович Павлов почмо ялым - Ярамарий почингам - умырешлан коден каен.

Геройым почмо кундемыштыже огыт мондо. Совет Союз Герой Павлов Николай Павловичын лумжым верысе школла пуымо. Тиде школ ончылно 1979 ийыште геройын бюстшым шогалтыме.

***

Павлов Николай Павловичын подвигше нерген пошкудыжын каласкалымыже.

- Армий гыч йоршынлан пörтылмеке, Николай Павлович дене, эртыше сарым шарналтен, шуко мутланен шинченна. Утларакше ту-

шам ыштен. райончыште да шке кундемысе сельсоветыште, Комсомольский чодыра пунктышто, "Совет" колхозышто... Сусыр-влак Геройын тазалыкшым койын лунчыртенгыт. Нылле ныл ийыш тошкалмеке, 1968 ий 8 майыште, Николай Павлович Павлов почмо ялым - Ярамарий почингам - умырешлан коден каен.

Тазалыкше начарлан көра неле пашам ыштен кертын огыл. Шум воктенысе пуля шкенжым эреак ушештарен, кажне ийын Кожласола госпиталыште эмлалте. Но полшен ышт керт, самырыкак илыш дене чеверласыш".

А Чачук кокай деке ятыр ий уна, экскурсант, тунемше-влак толеденгыт. Геройын илышыж нерген йодыштыныт. Тунам тудо, кугешнен, пелашыжын наградыже-влакым, Кожласолаште луко пулям, картычке-влакым ончыктылын.

Чаманен каласаш логалеш, Чачук кокайна оштуня дене чеверласен...

Ме нуным эре шарнен илаш тунгалына.

Надежда НИКОЛАЕВА, Изи Шүргө книгагудын пашаенже

Тений, 17 октябрьыште, Совет Ушемын Геройжо, Ярамарий кундемнын эргыже Павлов Николай Павловичлан 95 ий темеш ыде. Тиде лумло енгын почмо кечыжым Изи Шүргө велыштат палемдыде кертын огытыл. Уна-влакым үжын, Николай Павлович нерген поро мут дене шарналтен, вашлиймашлан ямдылалтме пашалан Изи Шүргө библиотекын вуйлатышыже Надежда Николаева шокшыме кергалден пижын.

Тиде вашлиймаш 18 октябрьыште эртыш. Пайремышке Геройын родо-тукымжо гыч Николай Павлов, Людмила Александрова, Алевтина Гурьева, пошкудыжо-влак Екатерина Александрова ден Лидия Игнатьева, Кумыжъял школын тунгалтыш классыште тунемше ден туныктышышт, Осипсола клубын, библиотекын пашаенгышт погыненгыт ыде.

Тунгалтышлан Н.П.Павловын шугар умбакыже пеледышым пыштышна, вара библиотекекыште тудын илыш корныжо нерген презентацийым ончышна, йоча-влак почеламутым каласкалышт, Осипсола клубын пашаенгышт мурым муралтышт. Павловым родо-тукымжо, пошкудыжо-влак поро мут дене шарналтышт.

Вара геройын бюстшо ончылан (снимкыште) пеледышым пыштышна да ик тат шып шогышна.

А тудын шудыржым да шортньо шагатшым кидыштына кучен ончымеке, шкеж дене вашлиймылак чучо.

Самырык тукумлан тыгай шарнымаш моткоч кулешан. Ончылно илыш тасма кужу, а талешке-влакын подвигышт нуным шуараш, кугурак тукумым пагалаш, вурым йоктарен сечен налме эрыкым саклаш полша.

